

for Kolonisation og lokker Nybyggere til fra forskellige Sider. Danske besætter i Vikingetiden højereliggende Strækninger af Viding og Bøking Herreder og har allerede tidligere sat sig fast paa Nordenden af Sylt. Ditmarskerne gaar over Ejderen og anlægger Byer i Ejderstedt. Men Massen af Nybyggere kom fra Sydfrisland og tog Hovedparten af Marsken i Besiddelse, herunder ogsaa Marskøerne Halligerne og Nordstrand. Som overlegne i Marskbebyggelsens Teknik absorberede de de enkelte danske Bebyggelser. Den ældste frisiske Bebyggelse repræsenteres utvivlsomt af ing-Navnene i Ejderstedt, senere afløses de navnlig af den fra Dansk laante -büll Endelse. Denne frisiske Indvandring har sandsynligvis fundet Sted i 9. Aarh., da danske Fyrster sad som Lensmænd i Frisland, og der overhovedet var stærk Forbindelse mellem Danmark og Frisland. De nyindvandrede Frisers Sprog var nær beslægtet med det Sprog, som den gamle Befolkning paa Gestøerne talte, og under gensidig Paavirkning dannedes et særligt nordfrisisk Sprogomraade. Der er dog stadig betydelig Forskel mellem Sproget paa Gestøerne og Fastlandet og Marskøerne mod Syd, ligesom Gestøernes Befolkning ikke selv betegner sig som Friser. Efter Sakserrigets Undergang blev det gamle nordvestgermanske Kystomraade frankiseret eller fortysket. Grænsen mellem det danske og det karolingiske-tyske Rige laa da imidlertid allerede fast ved Ejderen, og Fortyskningen af det nordvestgermanske Sprogomraade standsede foreløbig ved den danske Grænse. Endnu i den senere Middelalder var det nordfrisisk Sprog ekspansivt. Frisisk erobrede i den Tid Gestranden og fortrængte det danske Sprog. Først i eftermiddelalderlig Tid synes den plattyske (senere højtyske) Fremtrængen paa frisisk Omraade at være begyndt, og mere end Halvdelen af det nordfrisisk Sprogomraade er nu gaaet tabt. Denne Fortyskningsproces skrider ustandselig videre.

Peter Jørgensens grundige og alsidige Behandling af Problemerne har kastet nyt Lys over det vigtige Spørgsmaal om Nordfrisernes Oprindelse, et Spørgsmaal, der ikke alene angaar det lille Folks Historie, men som har den største Betydning for Forstaaelsen af Befolkningsforholdene ved Nordsøkysten i Oldtiden overhovedet.

Erik Kroman.

Skønt E. H. Carrs bog *The twenty years' crisis 1919—1939* (2. udg., London 1946, 244 sider) ikke i snævrere forstand er et historisk arbejde, indeholder den saa meget af interesse for historikere, at den fortjener omtale her. Carr er professor i inter-

national politik ved Wales' universitet, og bogen, hvis 1. udg. er skrevet umiddelbart før krigen og nu kun nødtørftigt revideret, er foruden som en behandling af det i titlen angivne emne tænkt som en introduktion til denne nye og herhjemme som selvstændigt universitetsfag ukendte disciplin, der efter forf.s opfattelse bør være baade deskriptivt-analytisk og normativ: »Political thought is itself a form of political action. Political science is the science not only of what is, but of what ought to be» (s. 5). Om der virkelig er tale om en ny videnskab, faar staa hen. Den foreliggende bog er halvt ræsonnerende historie og halvt sociologi.

Prof. Carrs grundsynspunkt er, at al sund politik maa holde ligevægten mellem realisme og utopi, mellem en tendens til at akceptere og indstille sig efter kendsgerningerne og en stræben efter at ændre dem i overensstemmelse med et ideal eller en teori (s. 10). I den foreliggende bog optræder han dog trods denne og andre teoretiske reservationer overvejende som talsmand for realismen, hvilket iflg. fortalen var højst paakrævet i England, da bogen blev skrevet. Som eksempel paa en politisk retning med slagside til det utopiske behandler han liberalismen, og bogens første halvdel er et forsøg paa en analyse og kritik af nogle af dens vigtigste økonomiske og politiske ideer, især som de fik udtryk i folkeforbundet, og af vestmagternes efter forf.s mening temmelig kyniske forsøg paa efter 1918 at udnytte disse ideer til at bevare en for dem fordelagtig status quo. Som tidligere diplomat (han var bl. a. knyttet til den engelske delegation ved fredskonferencen 1919 og var 1930—33 Assistant Adviser on League of Nations Affairs i Udenrigsministeriet i London) har forf. mere end teoretisk indsigt i mellemkrigstidens internationale politik. Hovedpunkterne i denne del af bogen er hans behandling af den liberal-demokratiske paastand om den offentlige menings fornuft og indflydelse paa internationale forhold og af det liberale postulat om interessernes harmoni, der økonomisk skulde betyde, at gennemført frihandel er til lige gavn for alle nationer, politisk, at hver stat har samme interesse i at bevare freden. Hans paavisning af den rolle, disse i den givne situation temmelig virkelighedsfjerne ideer spillede i debatten om internationale spørgsmaal i mellemkrigstiden og ikke mindst i folkeforbundspolitikken, er uhyggelig læsning.

At de liberale ideer ikke, som adskillige af deres tilhængere stadig vil hævde, er almengyldige, at deres sejrsgang i 19. aarh. er intimt knyttet til en bestemt verdensøkonomisk og -politisk situation, at »the inner meaning of the modern international crisis is the collapse of the whole structure of utopianism based on the

concept of the harmony of interests» (s. 62), er ikke ubetinget nye synspunkter, men de er i Carrs bog gennemført med kraft, forf.s ræsonnementer er ofte interessante, hans paastande træfende og fremstillingen som helhed levende og belagt med en rigdom af eksempler og undertiden ondskafuldt udvalgte citater af teoretikeres og statsmænds skrifter og taler. Man følger gerne forfatteren, naar han ironiserer over lord Cecil, der som flaademagtrepræsentant i Genève 1922 hævdede, at en flaadenedrustning snarest vilde forøge krigsfaren, da søvaabnet var »mainly defensive» (s. 74), eller over Wilson, som under den første verdenskrig indskærpede amerikanske kadetter »not only always to think first of America, but always, also, to think first of humanity» — a feat rendered slightly less difficult by his explanation that the United States had been »founded for the benefit of humanity» (s. 78 f.). Naar han kommer ind paa motiverne i udenrigspolitikken, kan hans opfattelse derimod af og til diskuteres. Han kan her selv være vaklende (se hans modstridende bedømmelser af motiverne til Wilsons udenrigspolitik s. 73 og 90), men hypigst er de liberale slagord aabenbart efter hans mening udenrigspolitisk blevet brugt til at dække over egoistiske nationale interesser. Udtrykket *utopianism* faar, naar han anvender det om liberalismen, en bibetydning af hykleri, der gør begrebet mindre klart. Forf. undervurderer her efter min mening den rolle, den gamle puritanske idealisme spillede og stadig spiller i angelsaksisk udenrigspolitik, hvilket vistnok hænger sammen med, at han som de fleste udenrigspolitiske skribenter trods lejlighedsvis forsikringer om det modsatte i for høj grad betragter udenrigspolitikken løsrevet fra dens indenrigspolitiske baggrund.

Det letter ikke tilegnelsen af bogen, at den har det ovenfor nævnte dobbelte formaal; behandlingen af det i titlen angivne emne afbrydes idelig af principielle betragtninger over det nye fags grundlæggende problemer. Man kan ogsaa finde, at det nu og da skorter forf. paa klarhed og konsekvens. Det virker noget forvirrende, at han snart søger at paavise de liberale ideers uanvendelighed overfor kendsgerningerne, snart prøver at dokumentere politikernes brug af den liberale terminologi til at besmykke forsvaret af nationale interesser, snart endelig vender sig polemisk mod *cant* i politik i almindelighed og angelsaksisk udenrigspolitik i særdeleshed — et meget vidtstrakt og videnskabeligt ikke altid lige frugtbart emne. I det første tilfælde maa man bebrejde teoretikerne eller politikerne deres naivitet, i de sidste fælde en moralsk dom, og det er endda ikke altid let at se, naar forf. vil det ene eller det andet. Og paa et hovedpunkt er han

tilsyneladende i splid med sig selv. Han hævder, at »the realist has . . . been enabled to demonstrate that the intellectual theories and ethical standards of utopianism, far from being the expression of absolute and *a priori* principles, are historically conditioned, being both products of circumstances and interests and weapons framed for the furtherance of interests» (s. 68). Men andetsteds indrømmer han »the inherent utopianism of human nature»: »It is a basic fact about human nature that human beings do in the long run reject the doctrine that might makes right». Den kendsgerning, at den nationale propaganda overalt søger at dække sig bag ideologier af paastaaet international gyldighed »proves the existence of an international stock of common ideas, however limited and however weakly held, to which appeal can be made, and of a belief that these common ideas stand somehow in the scale of values above national interests» (s. 145). Her synes da at være grundlag for en »utopisk« politisk ideologi af den almen-gyldighed, som forf. i sin energiske polemik mod liberalismen kategorisk frakender alle politisk-moralske ideer. I bogens anden del, der behandler nogle problemer af principiel betydning for studiet af international politik — magt og moral, grundlaget for folkeretten osv. — giver forf. ogsaa antydninger til en saadan ideologi.

Carrs understregning af de interesse modsætninger mellem staterne, som vestmagternes politikere ikke saa eller søgte at dække over, er næppe saa paakrævet efter krigen, som den var i 1939, og nogle af hans synspunkter har formodentlig ogsaa virket mere overraskende i England end de vil gøre det paa fastlandet. Hans kategoriske paastande, der undertiden skjuler en ikke helt afklaret tankegang, vel ogsaa nogen bitterhed over udviklingens forløb, ægger til modsigelse. Men bogen er skrevet med intelligens og oplagthed, og den giver en usædvanlig skarp og paa mange punkter velbegrundet kritik af engelsk-amerikansk politik og politisk tankegang i mellemkrigstiden, samtidig med at den viser en vidtgaaende forstaaelse for de ikke-angelsaksiske magters udenrigs-politiske synspunkter. At en saadan bog har kunnet udkomme i England under krigen, vidner højt om, at i hvert fald ytrings-friheden der er en realitet og ikke blot en liberal utopi.

Povl Bagge.